EDITORIAL

Metamorfoze ale potențialităților educative ale familiei în societatea modernă

Dorin OPRIȘ*

Odată cu dezvoltarea comunităților umane, o parte dintre sarcinile tot mai numeroase și mai complexe ale educării copiilor au început să fie preluate de către acestea. Instituția familiei și-a asumat în continuare sarcina de modelare a copiilor din perspectiva propriului set de valori, într-un context comunitar tot mai eterogen.

Schimbările majore care au intervenit în viața familiei și implicit în posibilitățile de realizare a funcției educaționale au fost determinate de debutul industrializării în Europa de Vest. Ceea ce astăzi numim *Revoluția industrială*, care a debutat în Anglia la sfârșitul secolului al XVIII-lea, reprezintă în mare măsură perioada care a condus la disoluția modelului tradițional de familie. Deși momentul este considerat în societatea europeană ca unul de mare progres, prin faptul că a mutat în mare parte forța de muncă din arealul casei în zone adesea foarte îndepărtate,

* Pr. conf. univ. dr. habil., Departamentul pentru Pregătirea Personalului Didactic, Universitatea „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia; Școala Doctorală „Didactica”, Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca.

constituie momentul de start pentru actualele ipostaze pe care le cunoaște familia și educația din cadrul acesteia. Din punct de vedere material, creșterea numărului de locuri de muncă în diferite activități din agricultură sau din comerț a făcut să se diminueze considerabil preocuparea membrilor familiei pentru a obține împreună valorile materiale necesare traiului. Ceea ce anterior se constituia într-un demers comun, într-un efort cu puternice componente social-economice, dar și formative, a încetat să mai reprezinte un factor de coeziune.

Schimbarea, departe de a se constitui într-un simplu motor al creșterii economice sau al dezvoltării societății prin accesul la informare și formare în contexte noi, a generat scăderea accelerată a posibilităților de intervenție în plan educațional-familial a părinților. Creșterea măsurii în care copiii au început să dobândească de la părinți abilități noi în domeniile cerute de piața forței de muncă, în special după ce unul dintre părinți a început să lucreze în afara familiei, de obicei de la tată, a condus la maturizarea mult mai rapidă și adesea forțată, necorelată cu vârsta copiilor, cu dezvoltarea fizică și emoțională a acestora. Scăderea timpului în care copiii au parcurs etapele de dezvoltare personală din primii ani ai vieții, inclusiv anii de educație acasă, alături de părinți și de ceilalți membrii ai familiei, nu a putut fi compensată de către adulții din mediul familial prin componente formative noi, relevante. Rămase singure acasă, mamele au înregistrat tot mai multe dificultăți în efortul de a gestiona eficient numeroasele și tot mai dificilele sarcini legate de educația copiilor. Acest fapt a făcut ca realizările în plan material să fie puternic umbrite de pierderea în planul dezvoltării morale a copiilor, al stabilirii și respectării în familie a unor norme educaționale eficiente.

Perioada contemporană, marcată de noile curente culturale și sociale aduse de postmodernism, a accentuat tendințele etapelor anterioare. Familia continuă pașii în delegarea către instituția școlară a funcției sale educative, cu creșteri semnificative în procesul dezvoltării intelectuale a copiilor, dar și cu tot mai numeroase dificultăți în formarea de atitudini și valori în

concordanță cu propriul model existențial, marcat în principal de perspectiva privind valoarea și destinul omului.

Numărul de față al revistei „Altarul Reîntregirii” (3/2020) grupează, sub genericul *Familie și educație în societatea postmodernă*, o serie de articole cu caracter puternic interdisciplinar, care includ cercetări prin care este analizată posibilitatea de intervenție educativă a familiei. Cadre didactice și tineri cercetători, din diferite universități din România și din Republica Moldova, caută să identifice, din perspectiva teologiei, a psihologiei și a științelor educației, soluții pentru susținerea familiei în redescoperirea posibilităților sale de intervenție educațională.

Bibliografie

1. COPE, Henry F., *Religious Education in the Family*, Library of Alexandria, 2012.
2. OPRIȘ, Dorin, *Educație și religie. Analize, reflecții, provocări*, Cluj-Napoca, Presa Universitară Clujeană, 2019.
3. VLĂSCEANU, Lazăr, *Sociologie și modernitate. Tranziții spre modernitatea reflexivă*, Iași, Editura Polirom, 2007.